

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къыштэгъягъаэу къыдэкы

№ 173 (22622)

2022-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЪЙИ
ЮНЫГЪОМ и 21-рэ

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
Къыхэтүүтыгъэхэр ыкчи
нэмыкы къэбэрхэр тисайт
ижүүгъоиэштих
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээст

ЛЭШІГЪУ ГЬОГУ

Адыгейр, Къэбэртэе-Бэлькъарыр ыкчи Къэрэщэе-Щэрджэсыр зызэхащагъэхэр ильеси 100 зэрэхүрэм фэгъэхыгъэ концерт Къэралыгъо Кремлевскэ Дворецым щыкъуагъ.

Тыгъуасэ Адыгейр, Къэбэртэе-Бэлькъарыр ыкчи Къэрэщэе-Щэрджэсыр зызэхащагъэхэр ильеси 100 зэрэхүрэм фэгъэхыгъэ концерт Къэралыгъо Кремлевскэ Дворецым щыкъуагъ. Хэгъэгум исценэ шъхьаэл къош республикишмэ ятвортсекэ колектив анах дэгүхэм зыкъищаагъэлжэгъуагъ.

Джащ фэдэу Кремлевскэ Дворецым адигэхэм ятарих, джыре лъэхъаным яшылаакэ, яискусств ыкчи якултура афэгъэхыгъэ экспозициехэр кыышызэуахыгъэх.

Иофтьхабзэм иублэгъум къээрэуягъо-игъэхэм шуфэс къарихыг Урысюем и Президентэу Владимир Путиним. Республикишмэ ашыпсэухэрэм къэралыгъом и Пащ къафэгушуагъ ыкчи ахэр зызэхащагъэхэр ильеси 100 зэрэхүрэр Урысюемки мэхъанэ гъэнэфагъэ зиэхъугъэ-шIэгъэшху зэрэштыр кыыгъуагъ.

«1922-рэ ильесим автономиехэр зэрэзэхащагъэхэр шольтырищми ашыпсэурэ цыифхэм ятарихъкэ ыкчи яцыгъээгъэкэ мэхъанэшихо зиэчээсэй хуугъэ, цыиф лъэнкэ зэфэи-хъафхэу зи гухэлт зиэхэм, тиХэгъэгушхо кырыклощтымки пигъэдэкигъэш ин зыхэлхэм зэдыряеу щыт тишкъэралыгъо

иххъоныгъэкэ мэхъанэшихо зиэлъэбэкъуагъ ар. КъыкIэлтыкогъэ ильесиншI пчыагъэхэм къаушихъатыгъ а унаштюор тэрээзу зэрэштыгъэр. Ашыпкэ аштэгъэгъэ унаштюоми

джащ фэдэу мэхъанэшихо иIагъ, зигугу сиIырэр джырэ Адыгейим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым ашыпсэурэ цыифхэм урысые къэралыгъом нахь пэблагъэ

зэрэхуущтхэм тегъэпсихъэгъэ гъогур кызыэрэхахыгъэр ары. СтатусыкIэм ииIуагъэ къэ-кIуагъ экономикэмрэ социальнэ лъэныкъомрэ нахь зыкъаIэтынмкIэ, лъэнкэ шэн-хабзэхэр, културинэ ыкчи гүшхъэлэжь кIэнир къэххумэгъэнхэмкIэ, цыифхэм гъэсэнгъэ зэрэгэхгэ-тыйнмкIэ, сэнэхьатэу кы-хахыгъэм рилэжээнхэмкIэ амал инхэр аш къаритыгъэх. Адыгейим, Къэбэртэе-Бэлькъарым ыкчи Къэрэщэе-Щэрджэсым ашыпсэухэрэм тишэгъэ-гушхо игъэпытэнрэ иххъоныгъэр яIахьэу хашихъагъэм уасэ фэшигъуай. Нэмыкы цыиф лъэнкэхэр ягъусэхэу, аш эзкIэ-дзагъэу гъэпсийн ЮфиIэнээр зэ-иIуахыгъ, наукэмрэ куль-турэмрэ альеныкъокэ гъэхэ-гъэшхохэр ашIыгъэх, тари-хым икъэгъээнI къинхэр, ушэтишIэу къафыкъокIыгъэхэр шыныкъагъэрэ блэнагъэрэ ахэлъэу зиначыгъэх», — къыIуагъ Урысюем и Президент. (ИкIуух я 2-рэ нэкIуб. ит).

ЛЭШЛЭГҮҮ ГЬОГҮ

(Иклюх).

Владимир Путиным къыхигъэ-
щыгъ Хэгъэгу зэошхом ильхъан
республицищмэ яцыфхэм лы-
хуужыныгъэу зэрхахгъэр. Джащ
фэдэу агу къыгъэкъыжыгъ заом
ыкыб зышхъамысыжъэу юф
щизышгагъэхэри. Лъэныкъо зэ-
фэшьхъафхэмкэ: промышлен-
ностымкэ, мэкуумэц продук-
цием икъехыжъынкэ, бизнес
цыкъумрэ гуртымрэ хэхъоны-
гъэ ашынымкэ шольырхэм
непэ гъэхъагъэу ашыхэрээр
Президентым къыхигъэшыгъэх.

«Шъолърищмэ яэконо-
микэхэм нахь зыкъялэ-
тыннымкїэ зиштогъэшхо
къэкIуагъэхэм ашыыхъ
предприятиехэмрэ эко-
номикэм иотраслэхэмрэ
ІэпыІэгъу ятыгъэнымкїэ
хабзэм ифедеральнэ
ыкIи шильтыр къу-
тамэхэм зэрахъэгъе Іоф-
тхъабзэхэр. ТанэкIи

дэжаш фэдэу къералы-гъор ахэм адэлэшт», — кынчугъ Владимир Путиним.

Лъэпкъ ыкын шъолтыр проект-хэм япхырыщын ишлөгъешо-къэкло отраслэ пстэухэми зэхъо-кыныгъешхохэр афэхъунхэмкэ: еджаплэхэр, кілэлцыкын ыгылы-плэхэр кіэү агъепсих ыкын зэты-рагъепсихъажыхын, транспорт инфраструктурээр, псаунигъэм икъеухъумэн къыхиубытэрэ псэ-уальзхэр агъеклэжыхын, Къалэ-хэмэр къуаджэхэмэр нахь зэ-тырагъепсихъях.

Зеклонымкэ, мэкү-мэшцымкэ, нэмүкі лъэнъякохэмкэ шьольтырицмэ амалышхуя ялехм ягугуу кыышыгъ къэралыгом и Паше.

нэ ўылакэкэл мэхъянэшхо зиел хъугьэ-шлагъэ зэрэштыр рес- публикэм и Лышихъэ къыхи- гъэштыгъ. Урысыем ўылсузэр цыф лъэпкъ зэфэшьхъафхэм языкыныгъэ ишцыс шлагъо аар зэрэштыр къылыагъ.

«Къэбэртэе-Бэлъкъары,
Къэрэшэе-Щэрджэссыр
ыкИи Адыгейр зэкъоших
ыкИи ятарихъ зы. Ильэ-
сипиI пчъагъэхэм тире-
спубликэхэр зэгъусэхэу
ыиэкI льыкIомагъэх
ыкИи зэдэгЭжъхээ къа-
хыыгъ. Непи джаш
фэдэу тызэгъусэу хэгъэ-
гумкI пигъэрэйтигъу Къэу-

цүхэрэр зэдьизэ-
шшотэхых, джырэ
ицилаклэр зэдэтэгээпсү,
ац дахиу тинахыжь-
хэу, тиветеранхэу не-
пэрэ гъэхъагъэхм льэпсэ
пытэ афээзышыгъэхм
яклэн къэтэухъумэ.
Тызэгъусэу Темир Кав-
казым зэгурыгынгъэ
илтынным тыдэлажьэ,
ти Хэгъэгушхо —
Урысын джыри нахь
лъэшиу ыкни зэтегъэ-
психъагъэу хъуным
нае тифэлъэкынштыр
зэклэ тэшилэ», —
кынгуагъ Адыгейм и
Шышхъэ.

Джащ фэдэу къэзэрэугъойгъэхэм шүүфэс къарагыгъ Къэбэртэе-Бэлкъяар Республиком и Лышхъяэу Kloko Казбекрэ Къэрэшэе-Щэрджэс Республиком и Лышхъяэу Рашид Тэмрезовыимрэ.

Аш нэүжүм республикишмэ ятвортческэ коллективхэм якъэ-гэльэгъон хяаклэхэр еплыгъэх. Ахэм аштын Адыгэ Республикаш лъэпкэ орэдымкэ ыкчи къашъомкэ и Къэралыгъо ансамблэу «Испъамыр», Адыгэим лъэпкэ къашъомкэ и Къэралыгъо академическе ансамблэу «Налмэсир», Адыгэ Республикаш урыс лъэпкэ йэмэ-псымэхэмкэ и Къэралыгъо оркестрэу «Русская удаль» зыфиорэр, Н. И. Уваровам ыцэлкэ щыт творческэ объединениеу «Звонни-цэм» инароднэ орэдьио ансамблэу «Долина» зыцэр, аш нэмийк орэдьиохэр.

*Адыгэ Республикаэм и
Лышъхъэ ипресс-къулыкъу*

Икәүхым Владимир Путиның джыри зә къафәгүшүағын Адыгейм, Къәбәртәе-Бэлькъарым ыкты Къэрәщәе-Шәрдҗәсым ашыпсөүхәрәм, псасынгыз пытәре ўшыләкәшүләрә яләнүй къафәпнәйләр.

Джащ фэдэу шүүфэс псальз
квашыгы Адыгейим, Къэбэртэе-
Бэлькъарым ыкки Къэрэцхэе-
Шэрджэсым япашхэм.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ кызызгүшүйэм Президентэу Владимир Путиним ынаэл кызыратыригъэтэр пае лъэшэу зэрэфэрэзэр кыхигъэшыг ыкыл шлоу щылэр къыдэхъунэу фэльяуягь. Къумпыйл Мурат кызыэрэхигъэшыгъэмкіэ, Адыгейм щыпсэухэрэм республикэм зэхъокыныгъэу фэхъухэрэр алтэгъух ыкыл дэгъоу къагурэо къэралыгъом и Пащэ цыфхэм яшылакэ зыкыгъэтиням ыкыл Урысыер джыри нахь зэтегъэпсихъагь хууным апае зэрихъэрэ тофтхъабзэхэм ар кызыэраклеклыауягъэр.

Республикэм и Лышъхээ хэгъэгум и Правительствэ, депутатхэм ыкын сенаторхэм яшуа гэвээ кызыэрэгтэй тараагчийн эрэлтэйрэм алаа зэрафэрэзээр кыбыльга.

Яхэгъэгу фэшьыпкъэх

Украинэм щыкlorэ хэушъяафыкыгъэ дээ операциер анахь хуупъэ-шIэгъэ инэу мы уахтэм зытегущыIэхэрэм ашыц. Контракт шыкIэм тетэу куулыкүр зыхыштхэм, ыпекIэ запасым щылагъэхэм, Советскэ Союзым и Лыхуужъэу Андырхье Хүусен ыцIэкIэ щит Мыекъопэ хэушъяафыкыгъэ артиллериийскэ дивизионым иподразделениехэм мурадэу ыкии пшъэрыльэу яIэхэр кыIотагь АР-м идээ комиссарэу Александр Авериным.

— Мы мафэхэм Украянэм щыкюре хэушхъяфыкыгээ дээс операцием нафэ кытфешы Урысыем ицыфыбхэм яхэгъуяшу зэральгъур, патриотэу зэрэштихэр. Зыкъеухумэжбы-нымкэ Министерствэм, нэмыкгээцэктэй хэбээ кульякухэм яшуягъэ арагъэкынымкэ, шүүшэлээгъур арагъэгъоты-нымкэ ыки чыпэ кын ифэгъэцыхэм адэлэпынхэмкэ кон-трактник, гуфит ыки волонтер дзэкюпхэм Украянэм кульякурчанэу щахы. Тикъэралыгъо ипащэ иунашьокэ правовой статус ыки социальнэ гаранти-хээр яхэхэй Урысыем ишьольтырхэм ацэктэй щыт дээ подразде-лениехэр агъэпсых, — elo дээ комиссарым.

— Тириеспубликэ штэмэ, хэ-
ушхъяфафыгыгэ дээ операциер
зырагъэжьагьэм кыщыублагъэу
зэблажүүзе ашырыгэ дзэхэм ыкки
гуфит отрядхэм тичып!эгүү
дзэклолг 300-м ехүү ахэт.
— Хэушхъяфафыгыгэ дээ
операциер зыклоа ильясныкъом
ехуугьэу Адыгейим щылэ гарни-
зонхэм ядээ частьхэр чанэу аш-
хэлажьэх. Джащ фэдэу зээзэтын-
ныгыгэ шыклем тетэу мы тоф-
тхъябзэм хэлажьэ зышлонгьюхэм
япчагьэ хэхжо. Ильясныкъом
кыкылц! Адыгейим щыпсэурэ
нэбгырэ 350-мэ шлонгьоныгыгэ
ялэу зээзэгыныгыгэ зыдашыгьэ-
хэм (контрактникхэм) якуп
хэхжагьэх. Ахэм ащищэу нэб-
гыри 170-м ехүур гуфитеу мы
операцием хэлэжьагьэх. Къэл-
гэн фае, а уахтэм кыкылц!
ахэм ащищыбэм лыхъужын-
гырэ лыблэнагьэрэ зэрээз-
рахжагьэм фэшл къэралыгьо тын-
льяп!эхэр афагъэшьошагьэх,
— кылуагь А. Авериным.

Дээ комиссарыム къызэрило-
тагъэмкэ, Урысыем и Прези-
дент субъектхэм япащэхэм
зэкэмми зафигъэзагь хэушльха-
фыкыгыгэ подразделениехэр
яшьольырхэм ащагъэпсынхэй.
Ащ къыхэкэу Андырхье Хүснен-
ыцэ зыхыре «Мыекъопэ диви-
зионер» Адыгеим щызэхашаагь.
Ащ пшъэрэльзэу илэр батареир-
тьэпсытынныр, ащ хэхъаштхэр-
къэугъоигъэнхэр ары. Мы-
мафэм ехъулзэу ар гъэцкайгъэ-
хуугъэ, дивизионым зэкэмки
нэбгыре 260-рэ хэхъагь. Мы-
лофтхабзэм изэхэцэн мэхъанэ-
шхо зэрилэр къыкыгъэтхыгыг
А. Авериним Ашкэ пшъэрлыг

АР-м и Мышъхъэу Къумпыл Мурат игукъэкыкIэ ыкIи иунашъокIэ зээгъыныгъэ шыкIэм тетэу мы операцием хэлажьэхэрэм ахъщэ IэпыIэгъоу сомэ мини 100 зырыз ежъхэм е ягupsэхэм ареты. Мыш хэлэжьэнэу шоигъоныгъэ зиIэм ишыкIэгъэ тхылъхэр къызытIэкIигъахъэрэм ыуж ахъщэр исчет фитэгъахъэ.

шъхъялэу ялэр ильясныкъом
ехъугъэу дзэ операцаем хэ-
лажъэхэрэ дзэкбулыкъушлэхэм
зарагъэгэлсэфыныр ары. Аш
къыхэклэу ахэр зэблахъух. Мы
ильясым ыклэхэм анэс ятлонэрэ
батареим хэтыщтхэр къаугъо-
инхэр япшьэрлыг.

Адыгейм щагъэпсыгъэ артилерийскэ дивизионым зэрдажа-гъэхэр «Советскэ Союзым и Лыххужьэу Андырхье Хусен ыцлэкэ щыт Мыекъоп эхуушхыа-фыкыгъэ подразделений». Ашльяапсэ имылэу щытэп, йашэр ыгъэтэйтынэу пыйхэм тидзэ-кюл кызырыалом, «Урысхэм зыкъатырэп!» иджуапыгъ. Кынхэгъэццыгъэн фае, политрук ныбжыкъем лыгъэр зыышэрихъагъэр 1941-рэ ильясым Ворошиловградскэ хэкур ары, джыдэдэм Луганска Народнэ Республикир. Андырхье Хусен пыйхэм ариуагъэр тикъэралыгъо ис цыфхэм зыкъыныгъэ ахэльяу фашизмэм ебэнгъэ-нимкэ нэшанэ афэхъуг.

ыкки Хэгъэгу зэошхом подраз-
делениехэу чыпэ нэшанэ зилэу-
гъэпсыгъэхэр хэтыгъэх. Москва
икъэухумэн епхыгъэ зэо хын-
лъэм Сыбыр идивизие хэлажы, къэлэшхом пыир дафын альэ-
кыгъ. Гражданскэ заом ильэхъан Кавказыр шъхъафит
шыжыгъэнэм пае щылэгъэ заом къахэцыгъэ лъэпкэ кава-
перием извэд Адыгэ (Черкес)
автоном хэкум щагъэпсыгъагъ.
Аш фэдэу щысэу бэ къэлхын
пльэкъыщыр. Мыщ фэдэ под-
разделениехэм якуулькыуслэхэр
зэтгурьоныгъэу азыфагу ильым-
кэ, зэдэлжкыныгъэу ахэлтым-
кэ, чыпэ къин ифагъэхэм
Іэпилэгъу зэрафхуухэрэмкэ
къахэцых.

**— Чынгэ ишанэ зиңэ
дээ подразделениехэм**

ягъэйсын сыда мэхъанэу илэр?

— Ти чыпэгүхэй дээ күүлнэ. Күр зыхыхэрээр психологоческэу гэхэзьырыг гээнхэм бээльтийтээр. Тарихым узыхэс пльэжьыкэ, гражданскаа заомыкы Хэгээгү зэошхом подразделениехэй чыпэ нэшанэ зилэү гээпсыгэхэр хэтгэгэх. Москва икьеухумэн епхыгээ зэо хьынльэм Сыбыр идивизие хэлажыи, къэлэшхом пыир дафын альякыг. Гражданскэ заом ильяхъян Кавказыр шхъяфит шыижьыгээним пае щыгэгээ заом къахэцыгэ льэпкь кавалерием ивзвод Адыгэ (Черкес) автоном хэкум щагээпсыгьяг. Аш фэдэу щысэу бэ къэлхын пльэкиштыр. Мыш фэдэ подразделениехэй якулыкьушэхэр зэгурьыоныгээ азыфагу ильым-кэ, зэдэлжкыныгээ ахэлым-кэ, чыпэ кын ифагъэхэм илпүүгэй зэрафхухэрэмкэ къахэшых.

— Социальны гарантые-
хэр алэхэгъэхъэгъэнхэр

*ыкIи дээ күулыкъу-
шIэхэм ятынхэм аф-
гъэхыгъээ Iофиgъохэр
сыдэущтэу эшиIохыгъ
хъухэра?*

— Даээлжыгээ дивизионыр Урысыем зыкъэхүмэжбынм-кэ и Министерствэ иподразде-ленихэм аахьэ ыкчи мыш хэтхэм Іэнатлеу ыкчи званиеу ялэхэм ялтыгыгэу ахьщэ тун-хэр аратых, хэушхьяфыкыгээ дзэ операцием хэлэжжэнхэу зыклохкээ, къатефэрэ тун тэ-дзэхэр аратыщтых. Гуртымыкээ рядовой контрактникым сомэ мин 200 мазэм раты. Дээ пшээрильэу къыфагъяацугъэхэр щитху хэлтээ зигъэцаклэрэм статусэу «Ветеран боевых дей-ствий» зыфиорэр фагъашуашэ. Хэушхьяфыкыгээ дзэ операцием къулыкъур щахьзыэ хэкло-дагъэхэм яунагъохэм сомэ миллион, улагээ зыфэхъугъэхэм сомэ мин 500 араты.

Аш нэмэгдээ шольырым
шагаэпсыгээ подразделением
тиレスпублике ипащхэм мэ

хъанэшхо раты, кілгээгушун тедзэхэр ахэм афашых. Кынжел-гъэштыгъэн фае, АР-м и Лышьхээу Күумпил Мурат игуукэйкілэ ыкчи иунашьокілэ зээгыйн гэвч шыкілэм тетэу мы операцием хэлажьэхэрэм ахьщэ лэптигэгжьеу сомэ мини 100 зыврыз ежхэм е ягупсэхэм ареты. Мыш хэлэжжэнэу шоонгионгъэ зилем ишцүлгээ тхыльхэр Кынжел-гъэштыгъяа хэлжээрэм ыүүж ахьщэр исчет фитэгжье. Аш имызакьоу хэушхъяа фыкыгъэ дээ операцием хэлажьэхэрэм яунагъохэм социальнэ лэптигэгжьеу аратынхээг агъянафа.

Хъ. Андырхъяем ыццэкэ щыт артиллериcкэ дивизионным дзэ къулыкъур щыпхынным фэш/ шапхъэу пыльхэр

Кызылкүр зыхының кызыз-төрөхэрэм алъеныкъоқиэ шапхъэу щылэхэр, джащ фәдэу шэпхъэ-правовой актхэм ащылхэр Федеральне законеу «О воинской обязанности и военной службе» зыфиорэм Кызылгъэнэфагъэх. Шылтырым щызэхашгээ дивизионри ахэм ашыл.

Ашыкта.
Ыпекіле ильес 50-м нәсыйгээр дээ күлүкүм ирезерв кыыха-гъэкілыгыныгъэмэ, джы бәмә яштоигындыгъэ кыдаалтыти, ныбжыр лъагъеклөтгэ. Ежь фаеу зәзегъыныгъэ шыыкілем тетэу хъульфыгъэм күлүкүр ыхын ылтэекішт ынныбжь ильес 59-рэ мээз 11-рэ мәхъүфэ. Аш нәмыкілүү, хъапсым члэсхүү бзеджэштэгэе мын зезихъягъэхэр (гүшүйл пae, кіләптулукілер зәрамытыгъэм е ешъуагъеу машинер зәрэззерафагъэм апае ағылшыныагъэхем) япсауныгъэ къехымэ, хәушхъафыкыгъэ дээ операцием хәлэжжэнхэ альекішт. Мынхэм ахахъэхэрэп уklakloхэр, цыфым шъхъакло езыхыгъэхэр, нәмыкілүү. Аныбжыкіле къатефэу, ильес 18 — 19-м ушхъягыу зэфэшхъафхэмкілүү күлүкүр зымыхыгъэхэм аныбжь ильес 30 — 35-рэ хъульгэми, зәзегъыныгъэ шыыкілем тетэу күлүкүр ахын альекішт.

Контрактникым испауныгъэ изытет шапхъэхэм адиштэн фae, физическэу дзэм фэхъазырынэу Ѹтъ, джащ фэдэу психологоческэу зыпкь итын фae. А. Авериним ицыхъэ тельэу кылугац дзэм күулыкъур щызыхъынэу дащырэ ныбжыкъэхэр хэушхъяфыкыгъэ дзэ операцием зэрэхамыгъэлажъэхэрер. Джащ фэдэу кылхигъэцьыгъ зээгэгынныгъэ зышыгъэхэм зыщифеэ ухьтэм ар зэргагъэужын зэральэкъыштыр.

Къэбарьр нахъ игъектыгъеу
къызлэкъэзыгъахъ зышлоигъохэм
зыщыгпсэухэрэ муниципальне
военкоматхэм зафагъээн альэ-
Къышт.

КИАРЭ Фатим.

Мыжъо хылын плэлум кытеуагъэр Тырихыгъ Налбыи и «Сэнэф»

«...Акылым кымыубытэу, уахьтэкі гъенефыгъое нэгъэү-пілэгъу горекі дунешихор зэрэгчуненчъэр ткышынолым зэхешімэ», еджес Къуекъо Налбый! Угу мырэхьатэу, ошъогум, чыгум, нэфынэм, уцым, чыгхэм, бзыухэм, хъекі-куакі-хэм, цыфым ядунзететыкі-уегупшиысэмэ, едже Къуекъо Налбый! Адыгэ лъэнкыр зыхэтигъэ хъазабыр писекі зэхэн-шізену уфаэмэ, тарихым инекубгъохэр зэпырыгъаэ шилюгъомэ, едже Къуекъо Налбый! Адыгэ лжэбээ дахэм уфээци-гъэмэ, исэр рэхъатыгъом щыклиагъэмэ, фэбагъэм лъэлабэмэ, уемыхырэхъышэжъеу, едже Къуекъо Налбый!

Аш ипроизведением ямыджехъэ адыгэхэр щылэмэ, сэркэ аш фэдэ къэбарыр гурьлогуа мэхъу. Сабынгъом щебгъэжъэнинь, кілэцікыкүмэ апае ытхыгъэ усехэм, пьесяхэм уяджээ, ахэм атхыгъэ спектаклемэ уяллызыз, бгъашыагъохээ ины охумэ, ныбжым акылыр къыдэхъагъе щытмэ, ироманхэм, иповестхэм, ирасказхэм, идраматургие куухэм дуне шъхъаф ухащэнэу щыт.

Юфшігъэшхо илэу Налбый дунаим ехъижъигъ, джа Юфшігъэшхор ары непи щылэм фэдэу кытызыгъехъурер, джыри бэрэ кытызыгъехъущтыр. «Къушхъэ ябг», «Зэкъомэз», «Шымэ ялыуе Бечкъян», «Вино мертвых», нэмыкыбэу Налбый ытхыгъэмэ философиу ахэлъымкі, гущылэу, аужырэм акылыгъэ куоу ыгъедэхъэрэмкі дунеэ литературам ишапхъэхэм, ташмынинеу а гущылэхэм, анэсигъеу плытэе хъущт.

«Мыщ къушхъэхэр щылъагх, ау цыфхэр ахэм ашхъадырэллых.

Мыщ чыгъхэр щылъатх, ау ышхъапэ ыбуытэу, кыкъудыймэ, цыфым кымыуфэн ахэтэп.

Мыщ щахъуре шыххэр бзыумэ анахь псынкіх. Лыжхъужъмэ лыгъешхохэр зэрхъэшь, лыжхъмэ аусыре ордэмэ ядэунххуу, йүгом ылыцігъэ онджекъ шүүцімэ апэтысхъажых...» Джащ фэдэ сатырхэр, ахэм афэдабхэр, зым нахь адрэм ыклюача нахь лъэшэу Налбый

гушхъэлэжыгъэшхо адыгэ лъэнкыр кыфигъэнагь. Аш ытхыгъэм сэри бэрэ гушхуагъэ кысхалхъагь, анахь гумекъигь е кын чыпэ зэжү сизифагъэхэм, Налбыйрэ джыри згъэлэпіэрэ нэмыкыл усаклохэм яусэмэ Нэфым сыхашжыгъигь, шум игъогоу сизытетым ситеемыкынымкі кызыздэлэпшагъях. Джары мы усэр зыкіестхыгъэри:

Усэ тхыльхэр
шхъантэ сферхъугъагъэх,
Хъэжым фэдэу
псашибо сэ сизащэм.
Гум ипщэсхэу
ом сфишшэбигъагъэх,
Уахътэм игъогу
шүнкы сизтыращэм.

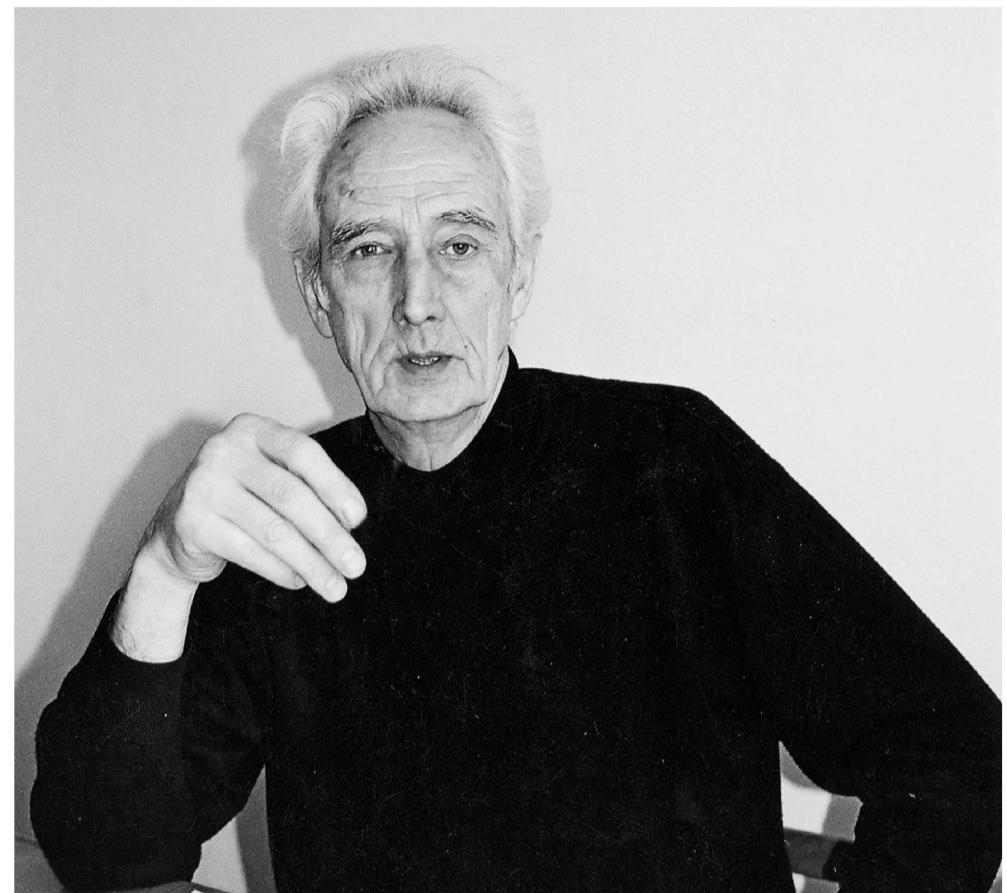
Мыжъо хылын
плэлум кытеуагъэр
Тырихыгъ Налбыи и «Сэнэф».
Сабынгъом лъагъоу сизтехъагъэр,
Лъэнкъ тхэклошом
тигъэу къегъэнэф!

Аш тетыгъ Есениним иунэ,
Урыс къошэу сиғум сэ пэблагъэр.
«Шаганэ, о сиуу Шаганэ», —
Къышысюшт уикъуаджэ
усэ шыгъор!

Емлычыш сатыркіз сышэсигъэу,
Сэри къошмэ тынчэу ауж сехъэ.
Ягушхъэлэжыгъэ кызинэсигъэу,
Усэ шыофым гугъэм сэ сирхэхъ.

«Зы нэбгырэр шыофым щызэоліп»,
Сэ сизакъоп,
Тхъэр сиғусэу сшошы.
Сыкъизынэу уанэм сышэсигъэп,
Усэ гъогур бэмэ апэсэшы...

Синасырь, бэкіэ синахь ныбжыгъэхъами, Налбый псаоу щэлэфэ бэрэ гущылэгъу сиғынэу зэрхъуагъэр ары. Ап дэдэ гущылэгъу сизыфхъум ильэс пшикъубл нахь сиғынбжыгъяэп. Шылыкъагъэ хэлъеу, усаклохкоу, шыхъафитэу кыдэкъырэ гъэзетэу «Гуазэм» иредактор шыхъаиэу а лъэхъаным щытгъэ Къуекъо Налбый сиусэхэр, джыри мичъэхъыгъэмэ ашыщхэр езгъэлэгъум ишүуагъэ къеклоштэу кысэзывыагъэмэ сядэлгъагъа ыкы гущылэу «үчээрэхъягъэр» зидэт тетрадь йүхжур сиғызэу ыдэжь сиғызэхъягъагь. Нэйласэ тиэфхъуу, сишионгъонигъэ ышхъэ кызысэх ужым, юфэу илэр зэкі щигъэзийи, а сиғызат іәпэ-цыпэм кыышы-

мыкіеу усэ зэхэлхъаным, етланэ дунээ зэхэлъыкіем, гупшияу шхъэм кынхъэхэр ар къатегүштэгъагь. Сыгу химыгъекіеу, сэнаущыгъэ зэрэсхэлтээр хигъенефыкыизэ, ежэс хысылэгъэ тхыгъэхэм янахыбэр усекіэ плъйтэ зэрэмыхъущтхэр кызигуригъэуагь, арэу щытми, зым сатырппи, адрем сатырий, джащ фэдэхэу къахихихи, зы подборкэ цыкыу гъэзэтм кыыхутигъагь. «Сыадыгъелэу, сикъамэ згользэу...» аш шхъэу фишыгъагъэр, сисурети хэтыгь, непэ кызинэсигъэм згашшоу, гъэзэтим хэбэйгъэу ар сихъарзынэш хэлъ. Налбый ылпекіэ сизэклэгъэ тхэклохэри щылагъэх, гущылэ фабэхэр кысэпэзигъохъэхэри, шылыкъэ, ахэтэгъ. Ау нахыбэрэмэ е занкіеу, е кыыфэмийуагъэм, нэмыкы горэмэ кысарагъэлжъэу хъущтгъэ тхэнэм сиоф хэмьльэу. Ау гум кыдэччыре усэмэ сагъэрхъятыгъэп, лъэшэу усэнэм сиғэштэгъагь. Уахътэр куагъэ, сэри сиздэлжээжыгъ, зы усаклоу лъэнкырим итхаклохэм ясатырэ сиғеуцоштэгъэу кыысщэхъу.

Арэущтэу хууным зэу фэорышла-гъэр Налбый ары. Аш гүгэ кысими-тыгъэмэ, сиғу пылжыпэгъэнки мэхъу усэнэм, зы сатырэ сымытхъыжынири пшіхэнэып. Арышь, Налбый лъэшэу сиғеразэу мы гущылэхэр сэтхых, апэрэ зэдэгүштэгъум ыууж лъэтэгъэуцуу зэхасщхэхэрэми ахэлжкъэу, телевидени-ем, нэмыкыл чыпіхээм тащылэу игупши-сэхэм сахэдалоу хъулагъаш, сэри, сэш фэдэхэу ыууж кыкыхэрэм зыкы агу хигъекыгъэшып.

Мээз заулекіэ узакіе бэжьмэ, АР-м күлтурэмкі илофышиэу Абыдэ Хыисэ Къуекъо Налбый фэгъэхъыгъэ статья кытхыгъэр тигъэзэт кыщыхэтэутыгъагь. А статьям Хыисэ иштоигононгъэ кыщыриотыкыгь: адыгэ тхэклошоу Къуекъо Налбый фэгъэхъыгъэ саугээлеспубликэ къэлэ гупчэу Мыекъуапэ дэгъеуцогъян фае. Аш сэри десэгаштэ, итъо шылыкъэу сэльэгъу.

Урысын итхаклохэм я Союз хэтэу ДЭРБЭ Тимур.

Тури зыхяжъугъэльхъан шульэкыщт

Гриппым пэуцужырэ вакцинэм ихэлхъан епхыгъэ Юфхъабзэр етлупшигъэу республикэм щэкло.

Коронавирусым ыгъесымаджэхээрэм япчагъэ хэхь ыкы а узитур зэхэхъаным ишынаго къеуугу. Арышь, цыфхэр нахь зыфэсакыжынххуу, гриппым ыкы коронавирусым апэуцужхырэ вакцинэхэр зыхарагъэльхъанэу медицинэм илофышихэр къеджек.

Адыгэ Республикаем псауныгъэр къеуухумэгъэнимкі и Министерстве кызэритигъэмкі, мы ильэсэм гриппым пэуцужырэ вакцинэр нэбгырэ мин 280-м ахалхъанэу агъэнэфагь. Адыгэим ныбжь зиэхэм, кілэцікыхэм апае зэхэтэу вакцинэ дозэ мини

105-м ехъу къэклиагь. Ахэр Урысын кыщашигъэ препаратхэу «Совигрипп» (дозэ 58730-рэ) ыкы «Ультрикс Квадри» (дозэ 46280-рэ).

Шытуу къэтэгъэкыжы гриппым ыкы коронавирусым апэуцужхырэ вакцинэхэр мазэрэ уемыжэу зедябгъэшынхэ зэрэлжэкыщтыр.

Мы уахътэм коронавирусым пэуцужырэ вакцинэ «Гам-Ковид-Вак» зыфи-йорэр («Спутник V» нахыбэхэм зэршээрэр) зыхяжъугъэльхъан шульэкыщтыр. Мы вакцинэр мэфэ 21-рэ азыфагоу едзыгъуитлоу ахальхъэ. А шапхъэм

шыкі илэп, сида пюмэ нэмыкыл шыкікіэ иммунитетыр пытэштэп.

Мыекъоп къэлэ поликлиникэу N 1-м илаштэу Емтый Оксанэ кызэршиягъэмкі, а вакцинэр зыщахалхъэрэ чыпілэ пстэуми икью алекіель. Мы уахътэм ехуулэу коронавирусым пэуцужхырэ вакцинэр къалэм шыпсэурэ нэгырэ 79900-мэ арагъэшыгь.

COVID-19-м пэуцужхырэ прививкэр зыщахалхъэрэ чыпілэ 5-мэ Мыекъуапэ Юф щашшэ. Ахэр зидэштыхэр: ур. Комсомольскэр, 159, Чкаловым иур., 77, ур. Я 7-рэ переулкэр, 16, Жуковскэм иур., 18 ыкы ст. Ханскар, Верещагинным иур., 111.

Медикхэм кызэралорэмкі, бжыхъэ лъэхъаным иммунитетыр нахь зыгъэ-птиштэпир гриппым ыкы коронавирусым апэуцужхырэ вакцинэхэр зыхябгъялхъэхэм ары. **ІЭШҮҮНЭ Сусан.**

ЦЫФХЭМ ЩЫІЭКІЭШІУ ЯІЭНЫМ ФЭЛЭЖЬАГЬ

Шапсыгъэ чыгум идахэ языгъэогъэ, ашымыгъупшэжьыщт цыф шагъохэм зыкэ ашыц Хъакіеко Асфар Ибрахим ыкъор.

Тъэшхо къэкъуагъ. Хъызметхэм ягъехъягъэхэр къызщагъэлэпэйор эДНХ-у Москва щылэм ар зэком, анах хъызметшлэпэ пэрытхэм ялашхэм нэлусэ зафиши, ялошлакэ зыщигъэлэзагъ, амал дэгъю агъедэхэрээр зэригъэшлагъэх. Къызегъэзэжьым, игупсэ хъызметшлапэ ахэр зэкэ щигъе федэхэу ригъэжьагъ. Социалистическэ пшъерильхэм ягъецкілэнкэ совхозыр зигугуу дэгъю ашыхэрэм къахафэхуугъэ.

Ау Асфар лъешеу зыгъэгүмэкъыщтыгъэхэм зыкэ ашышгъ ныбжыкъэхэм, щылэкэ нахэдэгум лыхуухээ, къуджэр къызэрбагынэр. Ашпае ахэм щылэкэ-псэукъу ялэр нахьышу зеришыщтым ылжихъагъ. Клубхэр, тхыльеджапэхэр агъецкілэнхэу, стадион агъэпсэгъ, спортым нахэ зыкыиэтэу ригъэжьагъ. Совхозым лут рабочем ныбжыкъэхэр нахьыбэу къахафэхэхуугъэ. Ныбжыкъэ звенхэр зэхашагъэх. Гутиныгъэшко ахэлъеу лэжьыгъ бэгъуагъ къызэрхыхыщтым ахэр ылжитигъэх. Клэлэеджаклохэри ашкэ къаделэштыгъэх. Анах хуулхуу лэжьыгъ илухыжын хэлажьхэрээр Асфар кийгъешушуущтэйх. А лъэхъаным гъотигъуаеу щыт телевизорхэр, унагъом ишкыкъэ нэмыкълкыгъохэр шүхъафтынэу артистыгъэх.

Зедегъэштэнэгъэ ахэлъеу юф зэрэшлэрэм ишшуагъэкэ чыфэхэри совхозым тельжыгъэхэп. Тэклу-тэклузе анах дэгъуухэм ар ахэхъагъ ыкыи совхоз-миллионер хуугъэ. Ахшшэр совхозым изегъешушом-

бгъун пэуагъэхъагъ, аш да-кло инфраструктурэр нахьышу ашыгъ. Аужыкъэм, хэкумкэ аперэу шы фермэ къызэуахын альякъыгъ. Къоджэ Советым хэхъэрэ цыф посуплэхэр зээлхыхыхэрэ гъогухэр агъекілжхэрэхуагъ.

Ау цыф хъагъу-шъуагъуухэр тиди щылэк. Зыгорэм районным ипашхэм макъэ аригъэлгүй Хъакіеко Асфар ахъщэр ритэкъуухэр, зыми имышыкъэ гъогухэр аригъешлхуу ыуу. Районым къики комиссиешко къекъогъагъ. Совхозым щылахъэхэрэми, посуплэхэм адэсхэм зяупчыхэм, зэкэ ахэм къауагъэхэр зэфихысыхъхи, комиссиер разэу дэкъижынэу зышифежъэгъ уахътэм ашхэтхэм ашыц горэм Асфар зыкыыгъазы къиргууагъ: «О укызыкъагъэхэр совхозыр къэлэтийнэу ары нах шүшэ-лофим — гъогухэр ябгъэшынхэм паеп». Асфар джэуап дэгъуумтхытхуу аш ритыжыгъагъ: «Цыфхэм юфышко агъецакъэ ыкыи дэгъюу посунхэр, гъогу дэгъуухэм ашызеклонхэр къалэжьыгъ. Ахъщэр совхозым иахьш, арыш, еж-ежырэу лэжъаклохэм рагхуухэр ар зыпэуагъэхъащтыр».

Комиссиер къафэрэзэу кло-жыгъ. Ау газыр къуаджхэм адэшгээвэнэм иоф Асфар рэхъатныгъэ къиритищтыгъэп. Ашкэ зишшуагъ къэзигъэхэр ашышгъ Асфар ышшу Гъазый. Ар Пшызэ изаслуженэ посөлъеш, Краснодар СМУ-5-и ишкэ, Урсылем ипсөлъеш гъешшуагъ.

Бэрэ Мыекъуапэ Асфар газ юфим пae клон фаеу хуущтыгъэ. Джаш фэдэ клогу горэм

авариешхом ар щыхэкюдагъ. Цыфхэм ящыэкэшу фэбэнэрэ клаалэр клоудыкае хуугъэ. Игхэхэл дахэхэрэ зыдихыжыгъэх. Ау егъэшлэрэу цыфхэм шукэ агу къинагъ.

Зэлъашлэрэ журналистэу Хъущт ѩебан къыдигъэкыгъэ тхылтым мырэущтэу дэт: «Асфар къыгъешлэгъэр макъэми, бэ зэшүүхэн ыльэкигъэр... Ау цыфхэм апай щылагъ, шуу афишлагъэри бэ. Чыгур шуу ыльэгъущтыгъ, мэкъумэшшишхэм къызэрхахыгъэм рыгушоштыгъ».

Асфар ишхъэгъусэу Аминэт игукъэкыжхэм ашыц: «Тыккызызэрэрэшэм «умыпшэрихъягъэми, лагъэхэр умытхъакыжыгъэхэм, сицьгынхэм игъом у атемыдзагъэми къып-фэзгэгъушуущт, ау сяне е сигупсэхэм ашыц горэм дэеу уафыщт зыхыкъэ, къыпфэсайдэштэп» къысилогъагъ. Нахыкъжхэм, анахъеу янэ, лэшэу ынаалтэ, афэсакъеу ар щыгъагъ. Ильфыгъэхэу ылпэ зыхэлтыгъэхэри ежэ фэдэ хуугъэхъ».

Аминэт исэнхэхьяткэ врач, ильэс 45-рэ фэдиз хуугъэ юф зишлэрэр, аш щыщэу ильэс 20-рэ Мыекъуопэ технологоческэ университетым икүтамэу Яблоновскэм дэтым истудентхэм ясауныгъэ изытет лыпльягъ, яэзэг.

Асфар ыпхью Фатимэ ятэ къыуухыгъ ашпээрэ еджаплэм учт-финанс юфхэмкэ ифакультет щеджагъ. Урсылем Пенсионхэмкэ и Фонд икүтамэу Краснодар краим щылэм специалист-эксперт шыхынэ ильэс 20 фэдиз хуугъэ юф зишлэрэр. Аш пшьешшиту ыпхью: Суандэ Пшызэ медицинэ академиим чэс, Миланэ еджаплэм джыри макло.

Асфар ыпхью Нэфсэт а институт дэдэм июридическэ факультет къыуухыгъ. Урсылем и МВД наркотикхэм ягъэзеклон лыпльэгъенымкэ и Гъэлэорышлапэ икүтамэу Краснодар краим щылэм юф щешлэ. Аш ыпхью Елизаветэ Краснодар дэт лицеу N 48-м щеджэ.

Унагъом исхэр зэкэ зызэлүкъэхкэ, лъэшэу ригушоххэу ятэ, ятэж иргүү ашы. Цыфхэм зэрафэгумэкыщтыгъэр, гукэгъушко зэрэхэлтыгъэр агу къагъэкыжы.

Шапсыгъэхэм акъо шагъуо Хъакіеко Асфар Ибрахим ыкъор шукэ бэрэ цыфхэм агу илпэшт. Зэрэфэрэзхэм ишхуущтэу къуаджэм къыззызэуахыгъэ спорт комплексым аш щыц фаясуигъ.

АКІЭГҮР Разынет.

Асфар къоджэ цыклоу Хъакыту Ѣыпсэуущтагъэ мэкъумэшшиш унэгъо зэгурлыж дахэм къихуухьагъ. Еж нэмыкъуу къэлэцыкъуипл ялагъ. Асфар ятэ колхоз тхъаматэу Ѣытагъ, янэ лэжъэкъо къызэрхыкъо колхозым хэтагъ. Ны-тыхэр пшыгъэхэу Ѣофыши Ѣызикъыжыхыкъэ, япшъэшъэжьыу Сулыет пчыхъэшхъахшэу афишыгъэм Ѣыгушуукъыщтыгъэх. Ѣофыши Ѣынным ялъфыгъэхэр зэрэдэмшьхъаххэхэр яголагъ.

Асфар Псэйтыйкуре Елиза-ветинскэмрэ адэт еджаплэхэр къыуухыгъэх. Мэфэ реном колхоз губгъом итагъе нымрэ тымрэ юф мыпсынкэ зэрэгэцакъэр къыгурлыщтыгъ. Анах колхоз дэгъуухэм ар ахалтытэу къызщыхырэм ягушгъохшоу, хъярышхокъэ ар альтэу чэфым зэрихъэштыгъэх. Еж Асфари ахэм афэдэ хуу шлоигъоу, чыгум ишынэгъэхэу рипхынэу тыриубытагъ.

Асфар Псэйтыйкуре Елиза-ветинскэмрэ адэт еджаплэхэр къыуухыгъэх. Мэфэ реном колхоз губгъом итагъе нымрэ тымрэ юф мыпсынкэ зэрэгэцакъэр къыгурлыщтыгъ. Анах колхоз дэгъуухэм ар ахалтытэу къызщыхырэм ягушгъохшоу, хъярышхокъэ ар альтэу чэфым зэрихъэштыгъэх. Еж Асфари ахэм афэдэ хуу шлоигъоу, чыгум ишынэгъэхэу рипхынэу тыриубытагъ.

Краснодар дэт мэкъумэш институтым игидрофак къуухыгъ. Аш нэужым Татарстан ильэс 2 юф къынчишлагъ (а лъэхъаным еджэнным ылж уз-дагъаклоу чыплэм юф къынчишлагъ Ѣен фаеу Ѣытагъ). Къызээзжэхъим, Краснодар краим пынджлэхъим зызишнишом-блгурэ лъэхъаныгъэти, чыгухэм ямелиорации ылж ихагъ.

1985-рэ ильэсэм совхозуу Хъахъуратэм ыцлэкэ Ѣытагъ ашащэу ар агъэнэфагъ. А совхозыр ыпекъэ анах дэгъуухэм ашыщыгъ, ау зигугуу къэтшырэлэхъаным къызээкъэхъагъ Ѣытагъ: къэралыгъом ичыфэу бэ тельгъагъэр, совхоз кассэр нэкъыгъэ, нахьынэрэ гутиныгъэхъагъэр, нахьынэрэ гутиныгъэхъагъ. Аш фэдэ чыплэ зэжъум совхозыр къыхэпщыхын пae бэ узэгупшысэн, зэлгэцчэйн фэягъэр. Механизаторхэри имыкъухэу, техникэри жын хуугъуу сэд бгъэхъэн пльэкъыщтыр?

Ау Асфар ныбжыкъагъ, зыгуу

псынкъуу къодирэми ашыщыгъэп... Икабинет пэшакъэр игто-тэгъуаеу Ѣытагъ. Гъэлэсэфыр зыщыр Ѣымшэу губгъохэм, хъамэхэм, ѡе фермэхэм ашылагъ. Ѣофыр зымыгъэхъурэм ягъэунэфын ылж итагъ. Зэкъэми апэу директорым икомандэ Ѣыгъэхъэжьыгъ. Мэкъу-мэшым хэшьыкъ дэгъу фызиэ, аш феджэгъе цыфхэр ыштагъэх. Тхъамэтэ ныбжыкъэм иапэрэ Ѣэпилэгъоу хуугъэр пынджлэхъим фэлээ механизаторхэри ордензехъэу Шхъэлэхъо Аюб.

1988-рэ ильэсир къэгъээппэ ильэсэу хуугъэ. Былымхунуу нахэ зыкыиэтагъ, техникэри нахэ дэгъуоу къалэ-клагъахъэхуугъэ. Чылапхъэхэм ахэл шынэгъакъэм ылж къикъэу лэхъыгъэхъахъэхуугъэ. Чылапхъэхэм ахэлъеу Ѣоф зэрэшлэрэм ишшуагъэхъэпэхэри совхозым тельжыгъэхэп. Тэклу-тэклузе анах дэгъуухэм ар ахэхъагъ ыкыи совхоз-миллионер хуугъэ. Ахшшэр совхозым изегъешушом-

ЗекІоныр

Экскурсие гъашІэгъоныгъ

ПсэупІеу Гавердовскэм дэт тхыльеджапІэм нахыбэу къаклохэрэр кілэеджаклохэр, студентхэр, пенсионерхэр ары.

Мыщ тхыль гъашІэгъонхэр чІэлъых, дахеу къышыпгэйокых, аш фешъяфафу юфтхъэбзэ зэфэшъяфафы щызэхашэ.

Кілэцыклюхэм янэ-ятахэр тхыльеджапІэм илоффаклэ егъэрэзех, аш къычлахъэхэрэми сабийхэми яшІэнгъэхэм щыхагъахьо.

Осе икуу зыфэпшынзу зытэфхэрэм ашыщ Адыгеим имэфэк мафхэм, итарих, ичыопс сауѓэтхэм афэгъехыгъиэ зэу-кігъухэр зэрэшызэхашхэрэр.

Мары Іоныгъом и 15-м чыпІе еджапІэм иящэнэрэ класс ис кілэлцыклюхэр тхыльеджапІэм щыгъях, краеведческэ экскурсиен «Адыгеим ичыопс сауѓэтхэр» зыфилорэм хэлэжъягъахэм. Ахэр нэуасе зыфашыгъехэр ижыкІе

къышегъежъягъеу испунэхэу Адыгеим ичыигу итхэр ары.

Кілэцыклюхэм ашлогъашІэгъоныгъ испунэхэм апыль къэбархэр, ахэмре Египет щыгъи пирамидэхэмрэ зэзыпхыхэрэр, испунэхэр зыехэр ыкли мыжъо унэ цыклюхэм аушъяфхэрэр.

Джащ фэдэу тхыль-

еджапІэм щагъэпсыгъе къэгъельэгъонэу «Кавказым ииспунэхэр» зыфилорэм кілэеджаклохэм афэшъяфафу мыщ къэкорэ тхыльеджэхэри епплыгъех ыкли ашлогъэшІэгъоныгъ. Юфтхъабзэм хэлэжъягъахэм тхыльеджапІэм ипащэу Жэнэл Еленэ зэрэфэрэзэхэр рауагъ.

Къушъхэ гъогум иғъэпсын тегущылагъэх

ЗыгъэпсэфыпІехэу «Лэгъо-Накъэ», «Архызы» ыкли «Гъехъунэ плъижъыр» зэзыпхын къушъхэ гъогум загъэпсыкІэ, Кавказым, хэгъэгум ыкли іэкыб къэралыгъохэм ашыгъ къушъхэкъечъэхыпІэ зыгъэпсэфыпІэ хъопсагъо тиэ хъущт.

Къэралыгъо Советым изэхэсигъо бэмшіеу мылофым щитегушылагъэх. Къушъхэ гъогум ишын вице-премьерэу Дмитрий Чернышенкэм къыдьригъештагъ. Къэрэшэ-Щэрдэжэсүм, Шъачэ ыкли Адыгеим ашыгъ кымэфэ зыгъэпсэфыпІэхэр зэрэзэмэчъижъэхэр, ау ахэр зэнэзигъесынхэ гъогум зэряющылагъэх аш къылуагъ. Аш фэдэ гъогум загъэпсыкІэ, анах курорт инхэу дунаим тетхэм Кавказым щыгъ зэхэт зыгъэпсэфыпІэри ахальтэшт. Курортишым къызэльяубытышт чыгу гектар пчагъэмкІэ гъэнэфагъэу аш ишьишт.

«Францием щагъэпсыгъе къечъэхыпІэу «Три долины» зыфилорэм ар нахь ин хъущт», — **къылуагъ Д. Чернышенкэм**. Зигугуу къышыгъе зыгъэпсэфыпІэ чыпІэр къэралыгъуабэм къарыкырэ цыфхэм агу рехъы, ягуэу къэкорх. Ар Францием, Швейцарием ыкли Италием ягъунапкъехэм алэблагъ, курорт пчагъэхэхэ, ахэм ашыщэу Урысыем икырэ зеклохэм нахыбэу къыхахырэр зыгъэпсэфыпІэу Куршавель ары.

Кавказ къушъхэхэм алхырыкышт гъогум ишын

кин зэрэхъущтыв Урысыем и Президентэу Владимир Путиним къылуагъ.

«АпэрэмкІэ, «Лэгъо-Накъэ» юфшэнхэр джыри щырагъэжъягъэхэп, «Архызы» ахэр щэклох, — **къылуагъ аш. — Сыд** фэдэу щитми, къушъхэ автомобиль гъогум зыгъэпсэфыпІэхэр зэзыпхыштхэм ишын спхыгъу УФ-хэгъэгу клоц юфхэмкІэ и Министерствэрэ хэгъэгур къэхумгэйэнэмкІэ федеральнэ къулукъумрэ аш зээзэгъынгъе адэшыгъэн фае».

Ятлонэрэу аш ынаа зытыридагъэр зээзэгъынгъэхэр зэдашыхэмэ, цыфхэр ильес псам къыздэклонхэ альэкыщт зыгъэпсэфыпІэхэм яшын

Милион 25-м ехъугъэх

«Жъоныгъуакім къышегъэжъягъеу шышхъэ-юм ыклем нэс тикъэралыгъо зыщызыгъэпсэфыпІэхэм ялчагъэ миллион 25-м ехъугъ, ар икыгъэ ильесим зекло щыгъэхэм анахыб», — **къылуагъ Ростуризмэ ипащэу Зарина Догузовам.**

Темир Кавказым зыщапльханэу ыкли зыщагъэпсэфынэу къаклохэрэми къаххуагъ. Джыкъушъхэхэм къызящчэхыхэрэ уаххтэр къесы, аш къыхэкІеу хъаклэшхэм яномерхэр пэшфорыгъэшъеу зерагъенафэрэр фэдиту-щыкІэ нахыбэх хъугъэ. Зекло кешбэкии ишуагъэ къэкорх.

Заринэ къызэриуагъэмкІэ, шышхъэум и 25-м къышегъэжъягъеу кешбэкии зигүсэ турхэу цыфхэм

Москва — Дубай

Къэкорх мазэм иапэрэ мафэ къышыублагъеу урысые авиакомпаниен «Аэрофлотым» икъухъэлъатэхэр мафэ къес Москва ибыбыкыхэмэ Дубай быйхэу рагъэжъищт.

Кымэфэ расписанием зэрэхагъеуагъэмкІэ, ахэм мафэм рейситу ашыщт.

Зэхэт Араб Эмиратхэм клонэу фаехэм билетхэр аращэхэу рагъэжъагъ. Джыре лъэхъаным Дубай клонэу фаехэр къалэу Шъачэ къекуаллэх, тхамафэм плэ аш къухъэлъатэхэм зыщаалты, зыгъэпсэфаклохэр чыпІэм нагъэсих.

Нэмыхк къэралыгъохэми къымафэр къесифеклэ юшьогу гъогухэр къышуахъжынхэу цыфхэр мэгугъэх.

Авиакомпаниен Шарм-Шейх, Хургадэ (Египет) ыкли Гоа (Индиер) къухъэлъатэхэр атлупхыхээз ашынену амал зэряэр къыхагъэшыгъ. Билетхэм

аудасэ къизэрэшамыгъэклэштыри шхъэихыгъеу къало. «Іэкыб авиакомпаниехэм ашыщ билет уасэхэм къашибъаклэрэп, хамыгъахъомэ», — **ело туроператору Space Travel игенеральнэ дин** ректору Мурадян Артур.

Авиакомпаниен «Аэрофлотым» бэмшіеу къылуагъ Карбиске шольырым щыгъ хэгъэгүхэу Кубэрэ Венесуэлэрэ яшьогу рейсхэр шлэхэу зэрэгэжъэжъищт.

Нэклубъор зыгъэхъазырыгъэр Шъаукъо Аслынгугаш.

КіэлэцЫкIу футболыр

Щытхъур кытфаҳы

Краснодар краим футболымкэ изэлхүйгъэ зэнекъоку кіэледжаклохэр хәлажъех.

Анубжыхам ялъитыгъеу ешлаклохэр куп зәфешхъафхэм ахәтых. 2009-рэ ильесым къэхүгъе кіаләхэр пешорыгъаш зәлукләгъухам ашешлажъех. Кіэх зэнекъокум командә 12 хәхъагъ.

Іоныгъом и 11 — 16-м Tlyapsе Ѣзызәуқләгъе кіэледжаклохэр хагъеунәфыкыре чыпіләхэм афәбнагъех. Адыгэ Республикаем

футболымкэ икіэлэцЫкIу-ныбжыкэ еджалпэ зышызыгъасәхәрәр яләпәсәнсыгъякэ къахәшъякъех, пащх Xъабәхху Рустем.

Кіэх ешләгъум Адыгейим икомандә Краснодар краим футболымкэ и Академие иеджаклохэм ашыуқлағъ. Тренерез Вячеслав Охрименкәр Адыгейим икомандә ишашу Урысыем Ѣыцәрыйо Академилем икомандә дешлажъ.

АР-м икіэледжаклоу Тіэшьу Щамил Академилем икомандә икъелапчъе іэгуаор дидзагъ. Пчыагъер 1:0-у тиешлаклохэм зәлукләгъур кызәрахъыщтыгъем къыхәд-

гъещырәр командә лъешым тикіләеджаклохэр дәгъую зәредешлажъех ары.

Краснодар краим футболымкэ и Академие 2:1-у теклонигъэр къыдиҳигъ. Адыгейим икіэлэцЫкIу-ныбжыкэ спорт еджалпэ иешлаклохэм я 2-рэ чыпіләр къафгъашшошагъ. Краснодар икомандә «Лидер Юг» зыфилорәр ящәнәр хүгъе.

— Ешләкло анах дәгъухэр зэнекъокум кышыхагъещыгъех, — кытиуагъ тренерез Вячеслав Охрименкәм. — Тикомандә хәтәу Тіэшьу Щамил ыпәкә анах дә-

гъо щешлажъеу ыцIе кырауагъ. Кубокыр шұххафтынхэр кызызәрафгъашшошагъәхэм дақлоу, гүшүе фабәхэр кыфалауагъех. Мәркәзә Амир, Пышшакъо Алан, Пышшакъо Руслан, Дмитрий Желудковыр, нәмыкIхәрә тикомандә дәгъую щешлажъех.

— 2006 — 2008-рэ ильесхэм къэхүгъе кіаләхэр Краснодар краим изэлхүйгъе зэнекъоку хәлажъех, — къеуатә Адыгэ Республикаем футболымкэ икіэлэцЫкIу-ныбжыкэ спорт еджалпэ икъулыкъушшошагъ. Пәнәшүу Мыхамодә. — Бжыхъем зэнекъокуру ауышт, ешләкло анах дәгъухэр къянәфәштых.

Сурэтхэм артыхэр: Тіэшьу Щамил; Адыгейим икомандәу ятIонэрэ чыпіләр кыздәзыхъыгъэр.

Зәхэзышагъэр ыкIи кыздәзыхъыгъэр:
АР-м лъэпкэ Йофхэм-кIә, ИкIыб къэралхэм ашыпсәуре тильәпкәтәгъүхэм адьряләз зәпхыныгъемкIә ыкIи къебар жыгъүем иамалжемкIә и Комитет

Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапә,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдәшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапә,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къайхырәр А4-кIә заджәхэрә тхыапхеу зипчагъэкә 5-м емыхъхэрәр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дәлъеу, шрифтыр 12-м нахь цыкIунуу щытәп. Мы шапхъәхэм адимыштэрә тхыгъехэр редакцием зәклигъекложых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр:
УФ-м хәутын ЙофхэмкIә, телерадиокъетынхэмкIә ыкIи зэлъы-ІэссыкIә амалхэмкIә и Министерствә и Темир-Кавказ чыпIе гъэйоры-шапI, зэраушыхъатыгъе номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапә,
ур. Пионерскэр,
268

ЗекІэмкIи
пчыагъэр
4783
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1690

Хәутынм узчы-кітхэнену щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщыхаутыгъех
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор шъхъаэр
Дэрбэ Т.И.

Редактор
шъхъаэм игуадзэр
МәшлIәкъо С. А.

ПшъэдэкIыж
зыхъырә секретарыр

ЖакІэмкIо
А. З.

Футбол. ЯтIонэрэ купыр

Ягуетыныгъэ къеIыхырәп

«Зәкъошныгъ» Мыекъуапә — «Кубань Холдинг» Павловская — 2:3 (1:1). Іоныгъом и 18-м Адыгэ Республикаем истадион Ѣзызәдешлажъех.

«Зәкъошныгъ»: Ковалев, Кирilenko, Т. Хъяуакло, Гусенгаджиев, Лысенко, Телепов, Къонә, Крылов (лашә, 83), Макоев (Хъасанекъу, 79), Васильев (Пекью, 83), Орзей.

Къелапчъэм іэгуаор дэзы-

дзагъехэр: Къонә — 41, пенальти, Гусенгаджиев — 90, «Зәкъошныгъ». Цимбал — 23, Матюшенко — 69, пенальти, Куприянов — 81, «Кубань Х».

ХъакIехам яешлаклоу Е. Цимбал метрә 18 фәдизкә «Зәкъошны-

гъэм» икъелапчъе пчыажъеу дауи, хъагъэм іэгуаор ридзагъ. А. Къонәм пенальтикә пчыагъэр зәфәдиз ышыкъигъ. И. Матюшенкәмре Н. Куприяновымре зырызз «Зәкъошныгъэм» икъелапчъе іэгуаор кызыыдадзэм үүж тиешлаклохэм ягуетыныгъе къеIыхыгъе, бәрә атэкI илыгъех. Р. Гусенгаджиевыр метрә 15 фәдизкә зыпчыжъе къелапчъэм лъешеу дауи, хъагъэм іэгуаор ридзагъ.

Іоныгъом и 18 — 19-м я 2-рэ купым хэт футбол командәхэр зәрешлажъехэм шүшчүтегъәүзәз.

«Легион» — «Биолог» — 1:1, «Алания-2» — «МәшкIыку» — 2:4, СКА — «Форте» — 3:1, «Чайка» — «Ессентуки» — 2:0, «Черноморец» — «Ротор» — 0:0, «Динамо» — «Спартак» — 3:4.

